

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Snart firar Åbo - men vad?

Wassholm, Johanna

Published in:
Åbo Underrättelser

Published: 24/08/2021

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Wassholm, J. (2021). Snart firar Åbo - men vad? *Åbo Underrättelser*, 24.8.2021. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202201148473>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Snart firar Åbo – men vad?

År 2029 kommer Åbo storstilet att fira 800-årsjubileum. Enligt planer ska om åtta år bland annat Museet för historia och framtiden stå färdigt. Det kommer sannolikt att byggas nära åmynningen, på det område som frigörs då passagerarhamnen byggs om och som kommer att bli en ny stadsdel med namnet Slottsudden.

Firandet av historiska jubileer har för länder, orter, organisationer, företag och institutioner en liknande funktion som uppmärksammandet av jämna bemarkelsedagar för individen. De kan ses som ett slags mellanetapper, då det är skäl att stanna upp och blicka både bakåt och framåt.

Men fyller Åbo år 2029 verkligen 800 år? Om det är själva staden vi avser är svaret nekande. Det som firas är att en påvlig bulla 1229 slog fast att biskopssätet i det nuvarande sydvästra Finland skulle flyttas från Nousis till Korois udde. Mot slutet av 1200-talet flyttades sätet sedan från Korois till den plats längre ner längs Aura år där Åbo domkyrkan ännu står idag. Bullan har ingen koppling till grundandet av staden Åbo, som enligt dagens forskning torde ha skett kring sekelskiftet 1300.

I avsaknad av ett exakt grundläggningsår för Åbo har 1229 fått inta rollen som stadens jubileumsår. Till skillnad från individer, som sällan ser ett värde i att framställa sig som äldre än de i verkligheten är, kan det för en ort, en institution eller ett företag vara en merit att skylta med att vara äldst. Att Åbo är Finlands äldsta stad är något staden och dess invånare gärna stoltserar med.

Människors födelsedatum är i regel kända, medan särskilt gamla städers grundläggning kan vara höljt i historiens dunkel. I somras deltog jag i Borgå i en guidad rundvandring med titeln ”Livet i Borgå under 675 år”. Denna tideräkning utgår från att Borgå grundades 1346, även om dagens forskning utgår från att staden sannolikt grundades kring 1380. Att året 1346 blivit etablerat förklaras enligt en teori av att siffran fem i årtalet 1546 – då ett privilegiebrev av Gustav Vasa är daterat – i tiderna tolkats som siffran tre. Debatten kring Borgås ålder

återkommer regelbundet, men man står fast vid 1346. På stadens hemsida kan man förvisso läsa att årtalet inte är korrekt, men i brist på ett entydigt datum att ta fasta på förbehåller man sig rätten att välja.

Situationen i Åbo är snarlik. Man känner inte till exakt när staden är grundad, men någon gång måste man ju jublera. I början av 1800-talet firade städer ännu inga stora jubileer i modern mening, och 1829 skulle knappast heller ha varit en optimal tidpunkt för firande av 600-årsjubileum i Åbo. Då höll staden i sakta mak först på att resa sig ur askan efter den förödande brand som bara två år tidigare nästan fullkomligt ödelagt den – och bara ett decennium tidigare hade Åbo mist sin status som Finlands huvudstad åt Helsingfors.

1929 var tiden en annan. Det sena 1800-talet och det tidiga 1900-talet var en storhetstid för firandet av nationella jubileer, och formerna smittade av sig på lokal nivå. I slutet av år 1928 tillsattes en jubileumskommitté som på relativt kort varsel planerade ett storslaget jubileumsår som kulminerade i juni. På det officiella planet stack man inte under stol med att det var biskopssätets flyttning som ägt rum 1229, och återinvigningen av Åbo domkyrka efter en reovering var ett centralt inslag i festligheterna. Med två nygrundade universitet kunde Åbo även stoltsera med att åter vara en bildningshärd, och man såg tillförsikt på stadens framtid.

För den breda allmänheten var det stora evenemanget 1929 Åbomässan, vars huvudskådeplats var Samppalinnaberget som knöts samman med Idrottsparken med en temporär bro. Till historieskrivningen har Åbomässan framför allt gått som ett slags ”funktionalismens manifest”, signerat av de två stora arkitekterna Erik Bryggman och Alvar Aalto som låg bakom utställningsbyggnaderna och mässans visuella design.

Man kunde säga att Åbo år 2029 snarare än stadens faktiska grundande kommer att fira hundraårsjubileet av sjuhundraårsjubileet 1929. De senaste årtiondena har jubileumsfirandet förändrats. Där programmet tidigare antog högtidliga former och planerades ”uppifrån ner” – ännu Åbos 750-årsjubileum 1979 dominerades av festgudstjänster, jubileumsmottagningar och jubileumsmynt – har utvecklingen gått i riktning mot allt bredare engagemang. Jubileer firas under en allt längre tid och allt fler aktörer inkluderas och tar initiativ till

programpunkter. Det moderna sättet att fira jubileer är bekant exempelvis från det självständiga Finlands 100-årsjubileum 2017, och formerna bland annat från Åbos år europeiska kulturhuvudstadsår 2011. Ett år som man för övrigt 2021 blickar tillbaka på anledning av dess första tioårsjubileum.